

Nota: “ Ě ”, “ ě “ sono appena percettibili, quasi non si pronuncia;” Š “, “š” si leggono “sce di scena”.

INFERNO canto X° in campobassano

Mo zë në va pë na vija ségréta
tra lë murë dë la città e lë tombë
u maestrë mijë e ijë appriëssë a issë.
<< O massëma virtù, che pë lë larghë girë
më purtaštë>> ‘ncuminciaïë << se tē piacë,
dimmë e accuntientë u desidërië mijë.
La gentë che déntre a lë tombë štannë
lë pozzë vërë? Già so’ lëvatë
tuttë lë cupiërchië e nisciunë guarda.>>
E quillë a me:<< Tuttë lë tombë sarannë chiusë
quannë, da Giosafat qua, turnarrannë
ku cuorpë che llàngoppë hannë lassatë.
Qua stannë suttërratë
kë Epicurë tuttë lë seguacë suë
che l’anëma ku cuorpë insiëmë morë.
Ma, a na dumàнна chë më scié fattë
qua dentrë tē rësponnë subbëtë, tra pochë,
e purë a u desiderië chë tu më nascunnë.>> (v.18)
<< O Toscano che pë la città d’u fuochë
vivë tē në vai parlannë unëstë,
fammë u piacerë dë fërmartë qua nu pochë.
La parlata tua rëvéla
dë chëlla nobbëla patria
a la quala i’so’ štatë troppë pesantë>>.
All’antrasattë scëttë quistu suonë
da unë dëll’archë; però i’ m’avvicenaïë
nu pochë ‘e cchù a la guida, pë paura.
E issë më dicëttë: << Girëtë! Chë fa?
Guardë là Farinata chë z’è auzatë,
da la cinta a ‘ngoppë, tu u vëdarraië.>>
Ijë avëvë già fissatë l’uocchië suë
e issë zë auzavë ku piëttë e fronta
cummë së tënëssë a dëspiëttë u ‘mbërnë.
E svëltë lë manë dë la guida, prontë
më vussannë tra lë tombë a issë,
dicënnë:<< lë parolë tuë hanna èssë juštë>>.
Cumm’ijë arrëvavë ‘nnant’a la tomba sua,
më guardattë nu pochë, e po’, quascë ‘nguijatatë,
m’addummannattë: << Chi furënë l’avë tuë?>>
I’ chë cë tënëvë a ubbëri,
‘ncë ‘nnascunnivë, ma tuttë cë lë dëcivë,
e issë auzattë l’uocchië nu pochë ‘ngoppë,
e po’ dicëttë:<< Dëgnamentë furënë nemicë mijë,
all’avë mijë e a u partitë mijë,
tantë ca pë ddu’ vótë i’ lë vincivë>>.
<< Së lorë furënë ccciatë, turnannë da ogni partë>> (v. 48)

rëspunnivë ijë a issë, << sia la prima che la seconna vóta;
 ma lë vuostre ‘nzë ‘mparannë buon chëll’arta>>.
 Allora z’auzattë da la tomba scupërchiata
 n’ombra, auta fin’a u mussë:
 credë ca ‘ngoppë a lë dënuocchië fussë auzata.
 Më guardattë attuornë, attentamentë,
 cummë pë vëdë chi stessë kë me,
 e dopë chë z’assicurattë ca i’ fussë sulë
 chiagnënnë më dicëttë:<< Së pë ‘stu scurë
 carcërë vai p’u gënië tuë,
 andò šta figliëmë? E pëcché nn’ šta kë te?>> (v.60)
 E i’ a issë:<< Pë me štëssë nën štënghtë:
 quillë che aspëttë là, pë qua më porta
 forzë vërzë chëlla che Guido vuostre disdignattë.>>
 Lë parolë suë e la sua pena
 m’avënnë già rëvëlàtë u nomë;
 però la rësposta fu precisa.
 Auzatësë subbëtë alluccattë: << Comë?>>
 <<dëcistë “issë avëttë?” Nën è vivë ancora?
 L’uocchië suë nën vëdënë cchiù la docia lucë?>>
 Quannë z’accurgëttë ca i’ trëcavë
 a rësponnë, luonghë cadëttë e cchiù n’ scëttë fôrë.
 Ma quill’autë nobbëlë, ch’avevë vištë
 prima, nën cagnàttë aspëttë,
 né muvëttë la capë, né zë chiëgattë ‘e fianchë
 e issë cuntinuannë u trascurzië dittë
 << Së lorë hannë>> dicëttë << ‘mparatë malë (u mëstierë)
 U fattë më turmënta tantë, cchiù dë ‘stu liëttë.
 Ma nën zë appicciarrà cinquanta vótë
 la faccia dë la donna che qua guërna,
 ca tu saparraïë quantë chëll’auta pesa.
 E se tu mai a u docë munnë turnë,
 dimmë pëcché ‘llu popëlë è pazzë
 contr’a lë mijë, kë ogni léggë?>>
 Perciò ijë a issë: << U strazië e u gruossë massacrë
 chë facëttë rosscia l’Arbia,
 tala leggë fa fa’ a u nuostre consiglië>>.
 Doppë che kë nu sospirë zë muvëttë
 << A quillë fattë, nën fui sultantë ijë>> dicëttë << né certë
 senza na raggiona më sarija kë l’autë muossë.
 Ma ijë fui sultantë, laddò
 l’autë decidennë dë luvà Firenzë ‘a miëzzë,
 fui quillë che la dëfënnivë a visë apiértë>>.
 << Deh, possa trovà pacë la vostra discendenza>>
 Prëgaië a issë, << sciugliëmë u nurrëchë
 che qua m’abboglië u pënziërë.
 Parë ca vu’ vëdëtë u tiëmpë, se buon sëntë,
 annànzetiëmpë chë porta kë issë,
 ma no a u mumëntë, chë vëdëtë diversamentë>> (v.99)
 << Nu’ vëdëmë, cummë a chillë chë tiënnë poca lucë,>>
 dicëttë << lë cosë chë štannë luntanë

tantë ca splennë u **sommë Ducë ***.

(*Dio)

Quannë z'avvicinënë o so', tuttë funiscë,
a la nostra mentë; sè l'autë 'ncë dicënë,
niëntë sapémë dë lë fattë vuostrë umanë.

Però può capì ca è funita
la nostra canuscënza da u puntë
in cui, pë me, d'u futurë è chiusa la porta.>>

Allora, më sëntija in colpa,
dëcivë:<< Mo, dicëtë dunquë, a 'llu cadutë
che u natë suë è kë lë vivë unitë;
e se ijë prima stivë zittë,
dicëtëllë ca i' pënzavë
già a u sbaglië che vu' m'avëtë sciutë.>>

E già u maestrë mijë më chiamava
pë cui pregaie u spirëtë, a la svelta,
më dicéssë chi kë issë štëva.

Më dicëtë: << Qua kë cchiù dë millë štènghtë;

(v.118)

quaddéntrë sta u secondë Federichë
e u Cardinalë, e dë l'autë nèn të dichë>>.

Po' zë cëlattë, e ijë vèrzë l'antichë
puéta më 'ncammënajë, pënzannë
a qualë parlà më parëa nemichë.

Issë zë muvèttë, e po' cammënnannë
më dicëtë: << Pëcché sié accegliatë?>>

E ijë rëspunnivë a la sua dumanna.

<< La mentë tua zë rëcurdassë chëlla chë ha sëntutë
contrë dë te>> më cummannattë u saggë;

<< e mo attiëntë qua!>> e auzattë u ditë:

<< Quannë saraie 'nnantë a u docë sguardë
dë chëlla dë la qualë l'uocchië bèllë tuttë vedë,
da essa vié a sapé u rièstë dë la vita to'>>.

Dopë gëratte vèrzë sinistra u camminë,
lassammë u murë e jëmmë vèrz'u céntrë,
pë na viarëlla che a vallë funiscë,
che fin'allangoppë mænna la puzza sua.